

ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ
КАФЕДРА ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА МЕХАНІЧНОЇ
ІНЖЕНЕРІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри транспортних
технологій та механічної інженерії
Протокол № 1 від «28» серпня 2026 р.

 Андрій БУКЕТОВ

СИЛАБУС З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Управління ризиками на транспорті

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Галузь знань: J «Транспорт та послуги»

Спеціальність: J5 «Морський та внутрішній водний транспорт»

Освітньо-наукова програма: Транспортні технології: експлуатація, ремонт
та управління рухом засобів водного транспорту

Семестр / курс навчання: третій / другий

Статус освітнього компонента: вибірковий

Форма навчання: очна

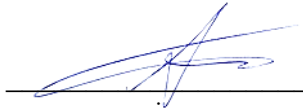
Херсон 2026 р.

Силабус освітнього компонента (ОК) «Управління ризиками на транспорті» розробив: д.т.н., проф. Шарко О.В.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-наукової програми

Андрій БУКЕТОВ
ПІБ

підпис

Завідувач аспірантурою та докторантурою

Едуард АППАЗОВ
ПІБ

підпис

Наукове товариство студентів (слухачів), аспірантів, докторантів, молодих вчених

Протокол № 1 від «3» вересня 2026 р.

1. Загальна інформація	
Назва ОК	Управління ризиками на транспорті
Викладач	д.т.н., проф. Шарко О.В.
Контактний номер викладача	(066)0885322
E-mail викладача	avssharko@gmail.com
Код ОК з освітньої програми	ОК 15
Обсяг ОК	4 кредити / 120 годин (56 годин аудиторних занять. З них 28 годин лекцій, 28 годин практичних занять, 64 години самостійної роботи).
Посилання на сайт	https://mdl.ksma.ks.ua/course/index.php?categoryid=984
Час проведення занять, консультацій	3 семестр
Передреквізити і постреквізити ОК	«Іноземна мова (англійська) для академічних цілей», «Інформаційні технології в науковій діяльності», «Ремонт засобів транспорту з використанням нових технологій та матеріалів», «Методи діагностики, контролю надійності транспортних систем та засобів», «Логістика на водному транспорті».
2. Анотація до курсу	
Передбачено надати загальні уявлення про роль і місце ризиків на транспорті, методи моделювання транспортних технологій, методи відбору факторів моделювання та експериментів, програми управління ризиків у транспортних технологіях. Вивчення ОК «Управління ризиками на транспорті» сприяє розширенню наукового світогляду, підвищенню загальної наукової культури та розвитку мислення та забезпечує знання, необхідні для розуміння основних прийомів та методів управління ризиками у сфері транспортних технологій, з якими аспіранту доведеться зустрічатися у своїй фаховій діяльності. При викладанні ОК враховуються особливості навчального плану підготовки з даного напрямку, вимоги безперервності і наступності знань з моделювання, ідентифікації складних об'єктів при вивченні спеціальних ОК.	
3. Мета та завдання курсу	
Метою ОК є освоєння та розуміння здобувачами основних теоретичних знань та практичних навичок з основ методології оцінювання та управління ризиками на транспорті.	
4. Результати навчання (компетентності) та методи їх вимірювання	
Здатність узагальнити плани управління матеріальними ресурсами для забезпечення наукових досліджень у сфері транспортних систем та технологій і дотичних міждисциплінарних напрямках. Вміння складати плани оперативного та тактичного управління дослідницькою діяльністю у сфері транспортних систем та технологій, використовувати сучасні інструменти для реалізації дослідницьких задач. Вміння розробити стратегічні плани щодо сфер застосування науково-дослідних розробок при реалізації наукових проєктів, організовувати їх впровадження. Уміння аргументувати нестандартні рішення в критичних ситуаціях. Уміння передбачати можливості для успішної реалізації інноваційних ідей, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. Здатність допомагати колегам у формальній та неформальній обстановці. Застосувати відповідні стратегії прийняття управлінських рішень залежно від умов функціонування транспортних засобів. Вміти прогнозувати потенційні наслідки прийняття управлінських рішень у галузі водного транспорту. Бути обізнаним щодо актуальних досліджень у сфері експлуатації водного транспорту, сучасних джерел інформації та інших наукових ресурсів, які є релевантними для використання у сфері водного транспорту.	

Методи їх вимірювання.

Для оцінювання успішності здобувачів використовується рейтингова система, яка передбачає розподіл балів за виконання всіх запланованих видів робіт. Це, зокрема: виконання та захист практичних робіт; заохочувальні бали (наукова, позапланова робота); виступ в аудиторії з тематикою, що відповідає плану ОК.

Формою підсумкового контролю є залік. Здобувачі допускаються до складання заліку за умови виконання усіх теоретичних та індивідуальних робіт з ОК.

5. План вивчення ОК

№ З/п	Назва теми	Форма організації навчання та кількість годин			Самостійна робота, кількість годин
		Лекційне заняття	Лабораторне заняття	Практичне заняття	
1	Тема 1. Сутність та види ризиків	2	–	–	2
2	Тема 2. Виникнення ризиків на транспорті в умовах невизначеності	2	–	–	4
3	Тема 3. Передумови аналізу ризику у транспортних процесах	2	–	–	4
4	Тема 4. Методологія оцінювання ризиків у транспортних технологіях	4	–	–	4
5	Тема 5. Управління ризиками у сфері транспортних технологій	4	–	–	4
6	Тема 6. Моделювання ризикових ситуацій на транспорті	4	–	–	4
7	Тема 7. Організація управління ризиками	4	–	–	4
8	Тема 8. Оцінка безпеки транспортних систем на основі теорії ризику	2	–	–	4
9	Тема 9. Основні способи регулювання ризиків	2	–	–	4
10	Тема 10. Технологія вибору стратегій управління	2	–	–	4
11	Тема ПЗ 1 Застосування методу варіаційного аналізу	–	–	4	4

	ризиків у сфері транспортних технологій				
12	Тема ПЗ 2. Використання імовірнісного методу аналізу ризиків	—	—	4	2
13	Тема ПЗ 3. Використання метода-коефіцієнту оцінювання системних ризиків	—	—	6	4
14	Тема ПЗ 4. Експертні методи оцінювання ризиків на транспорті	—	—	6	4
15	Тема ПЗ 5. Використання матриць в оцінюванні альтернативних рішень	—	—	4	6
16	Тема ПЗ 6. Критерії прийняття ризикових рішень в умовах високої ентропії	—	—	4	6
Разом годин		28	—	28	64

6. Графік самостійної роботи

№ з/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1.	Підготовка до поточних аудиторних занять	4	Лютий – травень	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу. Комбінований.
2.	Оформлення звітів індивідуальних робіт	40	Лютий – травень	Підготовка до захисту індивідуальних робіт. Письмовий.
3.	Наукова робота	10	Лютий – травень	Підготовка наукових публікацій, участь у наукових студентських конференціях та семінарах.
4.	Пошуково-аналітична робота	10	Лютий – травень	Використання кількох методів

				проведення розрахунків при виконанні запропонованих індивідуальних робіт. Письмовий.
Разом		64	-	-

7. Рекомендована література

Основна:

1. Букетов А.В. Ідентифікація і моделювання технологічних об'єктів та систем: навчальний посібник. - Тернопіль: СМП «Тайп», 2009. 260с.
2. Гуменюк В.Я., Міщук Г.Ю., Олійник О.О. Управління ризиками: навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2009. 156 с.
3. Інжиніринг криз та ризиків транспортних послуг: кол. моногр. / В.М. Самсонкін, І.В. Ніколаєнко, Ю.В. Булгакова та ін.; за ред. В.М. Самсонкіна та І.В. Ніколаєнко. - Київ: Талком, 2021. 312 с.
4. Клевцов К.М., Букетов А.В., Шарко О.В. Логістична система водного транспорту України: навчальний посібник. – Херсон: ТОВ Науковий парк ХДМА «Інновації морської індустрії», 2022. 277 с.
5. Ткаченко І.О. Ризики у транспортних процесах: навчальний посібник. - Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 114 с.

Допоміжна:

1. Андрійчук В.Г., Бауер Д. Менеджмент: Прийняття рішень і ризик: навчальний посібник – Київ: Київський національний економічний університет, 1998. 314 с. (С. 292 - 309).
2. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці і підприємстві: монографія. – К.: КНЕУ, 2004. – 480 с.(С. 300-363; 401-470).
3. Клевцов К. М., Букетов А. В., Шарко О. В., Сапронов О. О. Інтегральна оцінка ризиків виникнення надзвичайних ситуацій у морських вантажних перевезеннях. *Проблеми тертя та зношування*, 2023, 2(99), С. 97-112. DOI: 10.18372/0370-2197.2(99).
4. Клевцов К.М., Букетов А.В., Сапронов О.О., Шарко О.В., Васильченко Г.Ю., Соценко В.В., Онишко Д.М. (2024) Аналітичний розрахунок оцінок ризику морських та мультимодальних еколого-орієнтованих перевезень з урахуванням надійності роботи технічних засобів та кермового управління судном у разі виникнення надзвичайних ситуацій в Україні. *Прикладні питання математичного моделювання*. Том 7, № 1 (2024). С. 93-109 DOI: <https://doi.org/10.32782/mathematical-modeling/2024-7-1-9> URL: <https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/ppmm/article/view/683/653>
5. Шарко О., Букетов А., Клевцов К., Сапронов О., Акімов О. (2023) Моделювання транспортно-логістичних схем вантажних перевезень в умовах глобальних ризиків. *Проблеми тертя та зношування*. №3 (100). 2023. С.94-105. DOI: [https://doi.org/10.18372/0370-2197.3\(100\).17899](https://doi.org/10.18372/0370-2197.3(100).17899) ISSN:0370-2197
6. Шарко О. В., Мовчан П. В. Управлінські рішення щодо розвитку транспортних технологій в умовах невизначеності та ризику. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми сталого розвитку морської галузі (PSDMI – 2023), 22.11.2023, Kherson, Ukraine. р. 89 URL: https://ksma.ks.ua/wp-content/uploads/2024/01/14.12.23_PSDMI-%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A-2023-%D0%BE%D1%81%D1%82-1.pdf
7. Sharko O.V., Doroshenko O.S., Zhyshchynskyi Y. S. Improving the efficiency of transport logistics in conditions of uncertainty and risk. Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні інформаційні та інноваційні технології на транспорті».

MINTT-2025. 28–30 травня 2025 року, Одеса, Україна, pp. 245-248 (2025).
<https://ksma.ks.ua/wp-content/uploads/2025/05/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8-%D0%9C%D0%86%D0%9D%D0%A2%D0%A2-2025-%D1%80..pdf>

8. Павленко П.М., Філоненко С.Ф., Чередніков О.М., Трейтяк В.В. Математичне моделювання систем і процесів: навч. посіб. – К. : НАУ, 2017. 392 с.

9. Томашевський В.М. Моделювання систем. – К.: Вид-во «BHV», 2005. 352с.

Інтернет-джерела:

1. https://ksma.ks.ua/wp-content/uploads/2025/05/%D0%9E%D0%9D%D0%9F_275_2025.pdf

2. <https://doi.org/10.1016/j.oceaneng.2020.107960>.

3. <https://metrology.com.ua/ntd/skachat-iso-iec-ohsas/iso/dstu-iso-guide-73-2013/>

4. https://jurliga.ligazakon.net/news/120978_rizik-vd-dylnost-u-sfer-bezpeki-na-vodnomu-transport-otsnyuvatimetsya-po-novomu

5. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0029801823009617>

6. https://people.maths.bris.ac.uk/~madjl/course_text.pdf

7. <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100426.pdf>

8. Контроль і оцінка результатів навчання

III семестр

Елементи навчальної діяльності	Кількість занять	Максимальний бал	Всього балів за семестр
Виконання та захист практичних робіт	6	15	90
Виступ в аудиторії з тематикою, що відповідає плану ОК	1	10	10
Всього максимум за семестр			100

Формою підсумкового контролю є залік. Здобувачі допускаються до складання заліку за умови виконання усіх теоретичних та індивідуальних робіт з ОК.

9. Політика ОК

Згідно з політикою доброчесності науковця та на основі положення про академічну доброчесність у ХДМА СМЯ 04-160-2019 здобувач доктора філософії повинен виконати наступні вимоги: ефективно використовувати потенційні можливості та зовнішні ресурси для досягнення поставленої мети курсу. Не допускати плагіату та самоплагіату у своїх працях. Не пропускати аудиторні заняття. Завчасно приходити на заняття не користуватися під час занять мобільним телефоном (запізнення і користування телефоном відпрацьовуються написанням реферату). Самостійно працювати з довідковою та навчально-методичною літературою. Інтерпретувати спеціальні терміни з управління ризиками на транспорті.